

▷ SZÖVEG: ANCSIN GERGELY

VILÁGREKORD!

FELIX SALTENTŐL KARAPANCSÁIG, AVAGY A HATALMAS TRÓFEÁK TÖRTÉNETE

Már számtalanszor ütköztem a gyanút keltő megérzésbe, hogy az egyébként művelt, tájékozott, főleg fővárosi beszélgetőpartnerem nincs tisztában azzal, hogy az „őzike” megnőve nem válik szarvassá. Sőt, arról sincs fogalma, hogy a hazai erdőkben egyáltalán milyen állatok élnek... Kik és hogyan foglalkoznak, gazdálkodnak velük, éppenséggel milyen hagyományai, szereplői és eredményei vannak a magyar vadgazdálkodásnak? Amikor a beszélgetés további részében ez maximálisan igazolódik, az okok keresése közben többnyire valahogy eljutunk a Bambi-sztorihoz. És a diskurzus lezárul azzal, hogy nem kedveli a vadászokat, és egyáltalán nem érti, miért is van szükség minderre. Az meg végképp megdöbbentő, hogy valahol egy lapra kerülhet Nicolae Ceaușescu egy Habsburg-leszármazottal, aztán Todor Zsivkov, a bolgár kommunista vezér, vagy a közelmúltban elhunyt osztrák politikus, Jörg Haider és Kádár János

BAMBI „BÚNE”

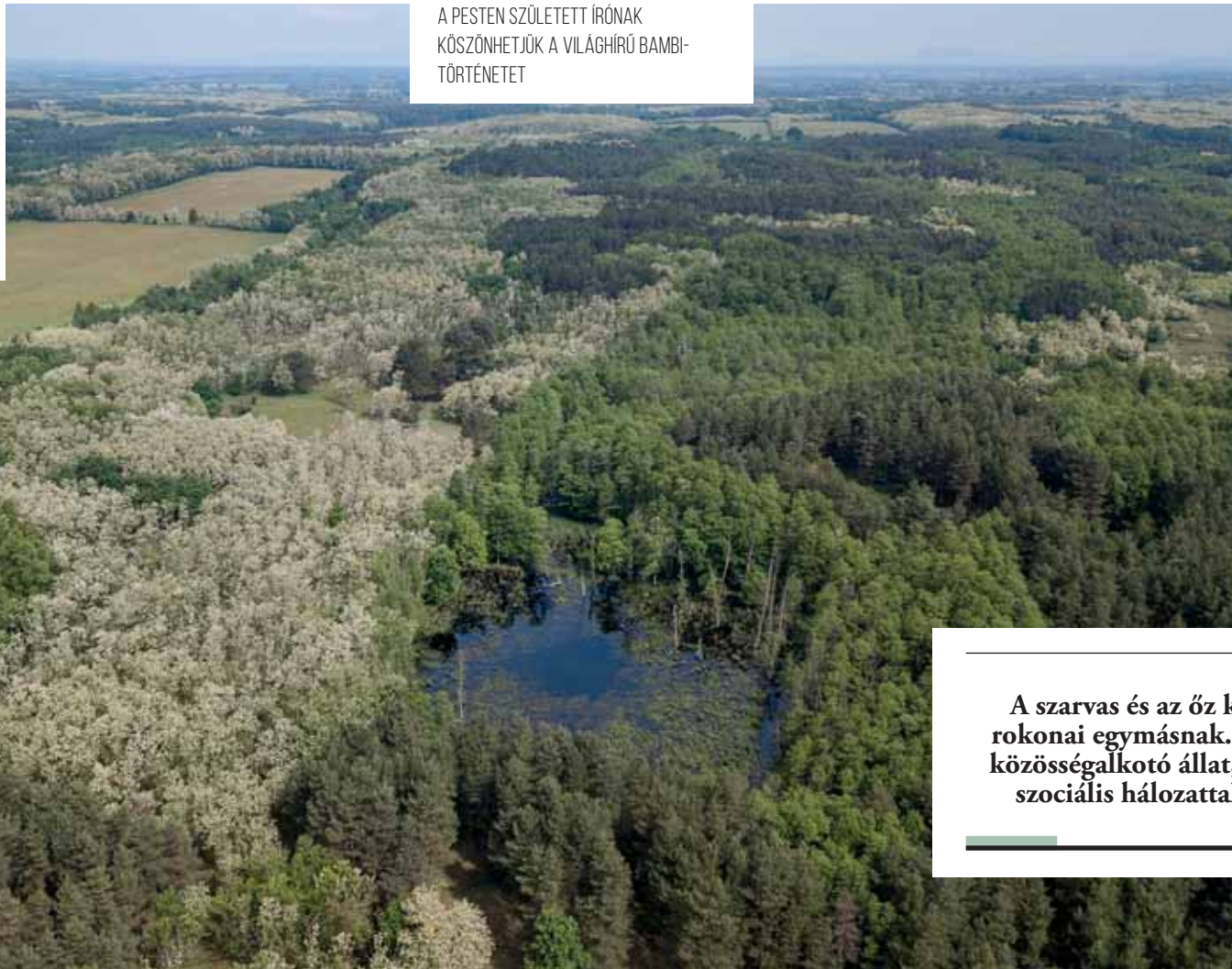
Bambit Felix Saltennek köszönhetjük, aki Siegmund Salzmann néven 1869-ben Pesten született. 1923-ban jelent meg leghíresebb munkája, a Bambi – az olasz bambino, bambina, azaz gyermek szó rövidült változatából származtatva. A korabeli kiadások némelyikének borítóján már feltűnnek szarvasok, holott az eredeti történetben szó sincs róluk: a dráma főszereplői őzek. Vélhetőleg az angol fordításban jelent meg a szarvas – elindítva ezzel egy generációkon átívelő tudatlanságlavinát. A német köznyelvben ugyanis az őzet és a szarvast is ugyanazzal a szóval, a Hirsch-sel jelölik, aminek az angol köznyelvi megfelelője a szintén e két fajra használt deer.

Egy szofisztikáltabb nyelvi környezetben elkülönül a két faj, de ne felejtjük: ez egy gyermekeknek szánt regény! Lám, mennyi minden múlhat a fordító egyéb ismeretein!

A sok kiadást megélt angol fordítást maga Thomas Mann ajánlotta a rajzfilmkészítő Walt Disney figyelmébe: a Bambi végül 1942-ben került a mozikba (s Magyarországon – hipp-hopp – 1961-ben már debütált is). E rajzfilmben tűnik fel a történet cukormázos, rózsaszín ködbe burkolózó verzója, melyet a világon szinte mindenki ismer, és súlyos forrása a jól ismert pánvilági tévedésnek, táptalaja a hamis elképzeléseknek, sztereotípiáknak.

A LIBICKOZMA MELLETTI ERDŐ

A VÍZFOLTHOZ KÖZELI, KIS TISZTÁS MELLETT LŐTTE WERNER PETZNIK NYUGATNÉMET VENDÉGVADÁSZ A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG MÁSODIK EMBERÉNEK, NÉMETH KÁROLYNAK SZÁNT BIKÁT. A BELPOLITIKAI VIHART KAVARÓ ESEMÉNY, A „GYÓTAI BIKÁ” ELEJTÉSÉNEK HELYÉT EMLÉKKŐ JELZI

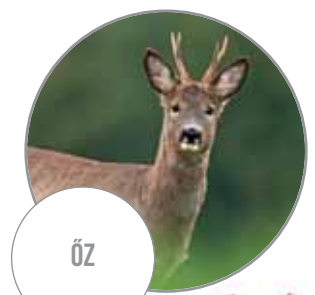
FELIX SALTEN
A PESTEN SZÜLETETT ÍRÓNAK
KÖSZÖNHETJÜK A VILÁGHÍRŰ BAMBI-
TÖRTÉNETET

A német köznyelvben ugyanis az őzet és a szarvast is ugyanazzal a szóval, a Hirsch-sel jelölik, aminek az angol köznyelvi megfelelője a szintén e két fajra használt deer.

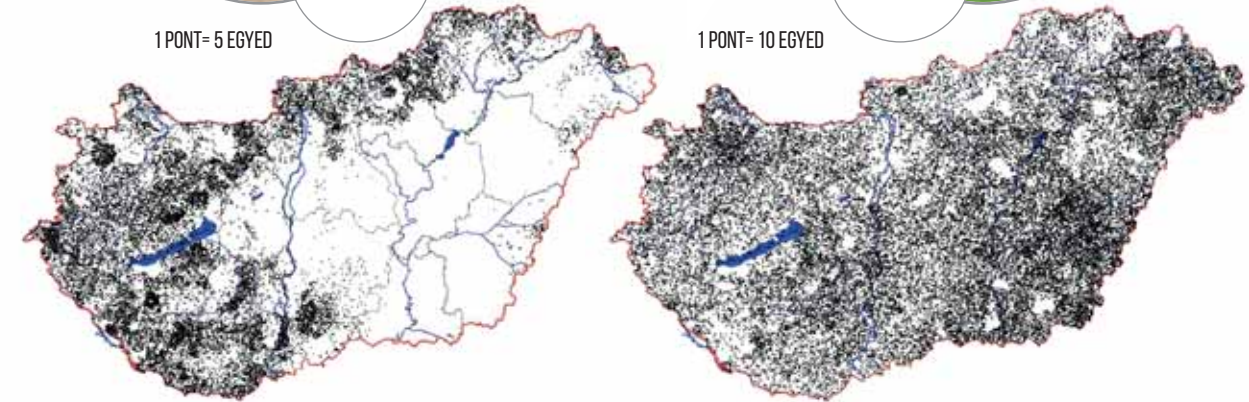
SZARVAS

1 PONT= 5 EGYED

ŐZ

1 PONT= 10 EGYED

FORRÁS: ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR, SZIE – VADVILÁGMEGŐRZÉSI INTÉZET, GÖDÖLLŐ, FOTÓ: PIM LEIJEN ÉS MARTIN PROCHAZKACZ (SHUTTERSTOCK)

EGY KIS FAJISMERET

A hazánkban egyaránt őshonos európai gímszarvas (*Cervus elaphus*) és az európai őz (*Capreolus capreolus*) nem összekeverendő! A szarvas és az őz két külön faj: persze rokonai egymásnak, mindkettő az 55 fajt összefogó szarvasfélék családjába tartozik.

A szarvas alapvetően közösségalkotó állat: ritkán látható egyedül, csak az öregebb bikák róják magányosan az erdőket. Hímjét bikának, nőstényét tehénnek hívják, kicsinye – nemétől függően – bika- vagy ünőborjú. A bika hossza 175–250 cm, marmagassága 100–150 cm, testtömege 160–300 kg. Csordáját helyesen rudlinak kell nevezni. Agancsát minden évben tél végén, kora tavasszal elhullajtja, és őszre a bögésre, azaz a párzás idejére – mely egyben a vadászidény kezdete is – újat növeszt.

Az őz nem alkot szociális hálózattal rendelkező rudlit, de szintén ritkán látni egyedül. Hímje a bak, nősténye a suta, kicsinye a gida. A bak és a suta – testméreteit tekintve – nem tér el jelentősen egymástól. Az őz testhossza 95–140 cm, farka nagyon rövid, mindössze néhány centiméter, tömege Közép-Európában 15–30 kg, Kelet-Európában és Szibériában viszont jóval több is lehet (50 kg-ig).

A szarvasfélék az Antarktisz kivételével valamennyi kontinensen megtalálhatóak, és elképesztően változatosak. Ám egy vonás közös bennük: a csontszövet alkotta agancs, mely a vadászó emberi kultúrákkal való találkozásukkor elég hamar áhított trófeává vált. Persze kivétel itt is van: a víziőz (*Hydropotes inermis*). E faj jól rávilágít az elnevezések kuszaságára, hiszen a víziőz egy szarv nélküli szarvas, nevében mégis őz. Agancs nélküli ugyan, ám jókora, agyarszerű fog nő a felső állkapcsából...

A szarvas és az őz két külön faj, persze rokonai egymásnak. A szarvas alapvetően közösségalkotó állat, míg az őz nem alkot szociális hálózattal rendelkező rudlit.

FOTÓ: DIMÉNY ANDRÁS/KEPSZERKESZTŐSÉG

A TRÓFEÁRÓL

Mély és távoli gyökerű, győzelmi jelkép. A trófea jelképezi és rejt magában a vadász számára a vadászatot, a zsákmányszerzést. A régi korok emberének élete azoktól az állatoktól függött, amiket lemészárolt – amiket a legjobban becsült. Ez az ellentmondás és a zsákmányszerzés misztikuma a kezdetektől a szakralitás felé terelte a vadászatot: egyszerre jelentette a tisztelet kifejezését az életét a közösségért adó vad és a létét a csoport többi tagjáért kockáztató vadász iránt – aki akkoriban nem egy esetben életét veszítette, vagy súlyosan megsérült egy-egy vadászat alkalmával.

A trófea gyakorlati jelentősége a természetes szelekcióban keresendő. A legszebb, legnagyobb trófeájú vad megszerzése számított a legdicsebbnek, mivel az volt a legéleterősebb, legnehezebben elejthető. Ráadásul a sikeres vadászat nem kizárólag fizikai erőt kívánt. Kiváló megfigyelőkészséget, aprólékos hely- és állatismeretet, gyors, hatékony rögtönzést is igényelt. A vad elejtője annak erejét és ügyességét „tudhatta magáénak” – kivíva ezzel a közösség és különösen annak hölgytagjai elismerését, egyszersmind megkönnyítve saját reprodukciós törekvéseit.

Napjainkban a trófea – túl annak jelképes mivoltán – a vadgazdálkodó számára az állatok állapotának jelzője, másrészt az elejtő vadász és a vadat biztosító vadgazdálkodó közötti pénzügyi elszámolás alapját is jelentheti. Persze sok esetben az elejtett vadnak nincs trófeája – pl. süldő malac, szarvasborjú esetén. Ugyanakkor a tágabb értelmű trófea nemcsak az állat agancsos feje, hanem más része is lehet. A szarvastehenek esetében a gyöngyfog, a szalonkánál annak ecset-, illetve zsírzótolla, de a borz- vagy rókaoponyája is. Itthon a gímszarvas a legnagyobb becsben tartott trófeás nagyvad, mellette a vadászható trófeás nagyvadaink: a dámvad, az őz, a muflon és a vaddisznó.

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM TRÓFEATERME

AZ ÁLLANDÓ VADÁSZATI KIÁLLÍTÁS ÉKKÖVEIKÉNT KERÜLNEK IDE A REKORDER HAZAI TRÓFEÁK. HA EGY SZERENCÉS VADÁSZ VILÁGELSŐ TRÓFEÁT ZSÁKMÁNYOL, AKKOR ANNAK CSAK A MÁSOLATÁT VIHETI MAGÁVAL, AM NEVE A „HALHATATLAN VADÁSZOK” KÖZÉ KERÜL. AZ EREDETI TRÓFEA NEMZETI KINCSE, DE PERSZE AZ ELEJTÉSÉRT KISZÁMLÁZOTT REKORDÖSSZEGET A VADÁSZNAK KELL KIFIZETNIE

Napjainkban a trófea a vadgazdálkodó számára az állatok állapotának jelzője, másrészt az elejtő vadász és a vadat biztosító vadgazdálkodó közötti pénzügyi elszámolás alapját is jelentheti.

FOTÓ: DIMÉNY ANDRÁS/KEPSZERKESZTŐSÉG

AMI MÉGSINCS ITT

A „HAHÓTI BIKA”: 1985-BEN EJTETTE EL ROBERT MORTON LEE AMERIKAI VADÁSZ. A TRÓFEA 17,4 KG-OT NYOMOTT, AMI AZÓTA IS A LEGNAGYOBB TÖMEGŰ MAGYAR AGANCS. NEMZETKÖZI ZSÚRI SOSEM PONTOTTA, A VADÁSZ VILLÁMGYORSAN ELVITTE AZ ORSZÁGBÓL, AMIG MÉG TEHETTE... DE SOK, NAGY AGANCS VÉGZI VÉGŰL PADLÁSOKON POROSODVA, MERT AZ ELEJTÉS KÉTES MÓDON ZA JLOTT, IGY HIVATALOS BÍRÁLAT SEM VOLT

A 2016 tavaszán becsült hazai gímszarvaslétszám kb. 100 ezer darab volt (1960-ban mintegy 17 ezer!), ám a kilőtt 55 ezer példány ellenére az egy évvel későbbi létszám 1500-zal többnek adódott.

KIK GAZDÁLKODNAK A VADDAL, ÉS HOGYAN KERÜL TERÍTÉKRE?

Magyarországon a vadászati jog a földtulajdonost illeti, tehát a földtulajdonból ered, és ezt a joggal rendelkező köteles érvényre juttatni – vagyis, ahol lehet vadászni, ott kötelező is! A vadászati jogot hazánkban általában haszonbérlet útján főleg vadász-társaságok, valamint állami erdő- és vadgazdálkodási cégek gyakorolják. Tehát nem feltétlenül a földtulajdonos vadászik a saját területén.

De miért kötelező vadászni? – merül fel a többségben nyomban a kérdés. A legfontosabb gyakorlati ok az állomány szabályozás. A 2016 tavaszán becsült hazai gímszarvaslétszám kb. 100 ezer darab volt (1960-ban mintegy 17 ezer!), ám a kilőtt 55 ezer példány ellenére az egy évvel későbbi létszám 1500-zal többnek adódott. Az őzek esetében pedig még ennél is jelentősebb a növekedés (a hazai állomány nagyjából 360 ezres).

A vadászható állatoknak élőhelye, vízre és táplálékra van szüksége. Ha nem találják meg a saját élőhelyükön, akkor elveszik máshonnan, mint ahogy ezt főleg a vaddisznó esetében egyre gyakrabban tapasztalhatjuk. És itt az ember és állat érdekei egymásnak feszülnek, ezen a vékony pengeélen táncol a vadgazdálkodás. Vagyis a zsákmányszerzési funkciót felváltva, mára az állomány szabályozó szerep lett a legfontosabb – legalábbis az európai kultúrkörben.

A mennyiséget előterbe helyező tevékenység mellett azonban ugyanolyan alapvető a minőségi szempontú beavatkozás is: egy adott területen élő vadállománynak nemcsak a létszáma, de kora, faji, nemi összetétele és genetikai rátermettsége is lényeges.

E tulajdonságokat alapvetően hatékonyan szabályozná a környezet, de a fennálló, emberközpontú és ember által átalakított rendszerben közbe kell avatkoznunk! Elsősorban pedig azért, mert a szabályozásra kényszerített környezetben olyan egyedek is szaporodnak, amelyek alapesetben nem tudnának, így mivel reprodukcióvá váltak, gyengítik a saját fajuk, populációjuk pozícióját.

TRÓFEABÍRÁLAT

A jelenleg használatos nemzetközi pontozási rendszer kifejlesztéséhez az objektív minőség meghatározásának igénye vezetett. A trófea különböző mennyiségi és esztétikai mutatói (tömeg, agancsos trófea esetén az ágak száma, hossza, színe, külalakja stb.) egy egyenletbe illesztve pontszámot adnak eredményül. Ez alkalmas ad a trófeák minőségének meghatározására és összehasonlítására.

Bírálatosági szempontból kétféle trófea létezik: értékelhető és nem értékelhető. Az értékelhető az, amire létezik hivatalos bírálati módszertan és pontrendszer. Értékelhető trófeás vadjaink: a gímszarvas (koponya agancssal), a dámvad (koponya agancssal), az őz (koponya agancssal), a muflon (koponya mufloncsigával), a vaddisznó (az alsó és felső kipreparált agyarak, 2-2 db), a róka (koponya) és a borz (koponya).

A nemzetközi trófeabírálat kidolgozásában hazánk elvülhetetlen érdemeiket szerzett. A szarvasagancsok bírálati képletét a 20. század első felében Nadler Herbert dolgozta ki. Később többször is módosították, majd 1954-ben a düsseldorfi kiállításon véglegesítették, és nemzetközi bírálati képletté nyilvánították. Ekkoriban majdnem minden vadászható vadfajra nemzetközi bírálati képletet állapítottak meg, melyeket kisebb változtatásokkal azóta is használnak.

FOTÓ: TUBA ZOLTÁN/KÉPSZERKESZTŐSÉG

A trófea különböző mennyiségi és esztétikai mutatói (tömeg, agancsos trófea esetén az ágak száma, hossza, színe, külalakja stb.) egy egyenletbe illesztve pontszámot adnak eredményül.

KINT FELEJTETT, RÉGI TÁBLA

JÓ 40 ÉVIG ITT MŰKÖDÖTT A BIZOTTSÁG. A TÁBLA NEM A KELETNÉMET BAJTÁRSÁK MIATT KÉTNYELVŰ... A RENDSZERNEK A 60-70-ES ÉVEKBEN ÉGETŐ SZÜKSÉGE VOLT A NYUGATI KEMÉNY VALUTÁRA ÉS A BARÁTI KAPCSOLATOKRA. ENNEK HATÉKONY BESZERZÉSI ESZKÖZE VOLT A VADÁSZAT

FÉL ÉVSZÁZAD REMEKEI

ÉV	ORSZÁG	TELEPÜLÉS	ELEJTŐ	SÚLY (KG)	PONTSZÁM
1968	MAGYARORSZÁG	GAMÁS	ERNEST JOACHIM SCHAUSBERGER	14,7	251,16
1970	MAGYARORSZÁG	LENTI	MARION SCHUSTER	12,45	251,83
1972	MAGYARORSZÁG	LENTI	PAUL RIEGEL	13,40	252,98
1975	BULGÁRIA	IRI CHISAR	TODOR ZSIVKOV	14,99	253,62
1978	BULGÁRIA	IRI CHISAR	TODOR ZSIVKOV	14,56	256,78
1980	ROMÁNIA	VRÁNCSA MEGYE	NICOLAE CEAUȘESCU		261,25
1981	MAGYARORSZÁG	PUSZTAKOVÁCSI	WERNER PETZNIK	14,0	269,89
1986	MAGYARORSZÁG	KARAPANCSA			271,00
1988	BULGÁRIA	SILISTRI	CH. IVANOV	16,2	273,6 (1990)
2005	BULGÁRIA	ETROPOLI	BÁRÓ E. VON GEMMINGEN-HORNBERG	17,5	278,03

Trófeasúly	Ár (Ft)	+ Ár /10 g (Ft)
csapos bika	58 000	–
2,99 kg-ig	145 000	–
3,00–3,99 kg-ig	215 000	–
4,00–4,99 kg-ig	267 000	–
5,00–5,49 kg-ig	290 000	+1160
5,50–5,99 kg-ig	348 000	+1340
6,00–6,49 kg-ig	415 000	+2140
6,50–6,99 kg-ig	522 000	+2260
7,00–7,49 kg-ig	635 000	+2500
7,50–7,99 kg-ig	760 000	+2600
8,00–8,49 kg-ig	890 000	+2800
8,50–8,99 kg-ig	1 030 000	+3000
9,00–9,49 kg-ig	1 180 000	+4200
9,50–9,99 kg-ig	1 390 000	+6400
10,00–10,49 kg-ig	1 710 000	+8700
10,50–10,99 kg-ig	2 145 000	+11 600
11,00 kg-tól	2 725 000	+13 000

ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI ÁRLISTA

Trófeasúly	Ár (euró)	+ Ár /10 g (euró)
3,50 kg-ig	300	–
3,51 kg-tól	700	–
5,00 kg-tól	1 000	+6
6,00 kg-tól	1 600	+8,5
7,00 kg-tól	2 450	9,5
8,00 kg-tól	3 400	+13,5
9,00 kg-tól	4 750	+22
10,00 kg-tól	6 950	+32
10,50 kg-tól	8 550	+45
11,00 kg-tól	11 300	+60

DÉL-DUNÁNTÜLI ÁRLISTA

A TRÓFEA ÉRTÉKÉT AZ AGANCS ADJA

A GÍMSZARVAS MINDEN ÉVBEN ÚJ AGANCSPÁRT NÖVESZT. NEM KIS TELJESÍTMÉNY ÉVENTE EGYSZER SEBEBB ÉS NAGYOBB CSONTTÖMEGET FELEPÍTENI. AZ „ÉRETT BIKÁT” – VADGAZDÁLKODÁSI ÉRDEKBŐL – ÉLETE DELÉN LÖVI KI. A GÍMSZARVASBIKÁK ELEJTÉSI ÁRA ORSZÁGRÉSZENKÉNT ÉS ÉVENTE VÁLTOZIK, ÉS A FIZETENDŐ ÖSSZEGET BIZONYOS AGANCSTÖMEG FŐLÖTT A TRÓFEA GRAMMJAI ALAPJÁN MÉRİK. FIZETNI KELL A SEBZÉSÉRT IS (ÁLTALÁBAN A HIVATÁSOS VADÁSZKÍSÉRŐ ÁLTAL BECSÜLT TRÓFEASÚLYNAK MEGFELELŐ ÁR FELÉT)

A VADÁSZATI ÁRAK ERŐSEN TÜKRÖZIK A VADÁSZTERÜLETEK VONZEREJÉT, AMI A MEGSZERELHETŐ TRÓFEÁK KIVÁLÓSÁGÁTÓL FÜGG. EZT MUTATJA EGY ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI ÉS A DÉL-DUNÁNTÜLRŐL SZÁRMAZÓ IDEI ÁRLISTA. A NEHÉZ AGANCSOKNÁL MÁR IGEN JELENTŐS LEHET AZ ÁRKÜLÖNBSÉG

Az első hazai trófeakiállítás 1871-ben rendezték a budapesti Lovardában, majd ezt követően évente volt trófeabemutató. Ugyanakkor a II. világháborút követően csupán egy igazán nagy seregszemlére került sor – ez volt az óriási sikert arató 1971-es Vadászati Világkiállítás.

1970-től rendelet írja elő az összes elejtett és elhullott, tehát megdöglött állaton lévő gím-, dám- és őztrófea, mufloncsiga és 12 cm-nél hosszabb vadkanagyar kötelező bírálatbizottsági bemutatását, a trófeabírálati adatokat pedig az Országos Vadgazdálkodási Adattár gyűjti.

FOTÓ: TUBA ZOLTÁN/KÉPSZERKESZTŐSÉG

ELSŐ AZ ELSŐK KÖZÖTT

A szálkai Reinspach János 1891 szeptemberében szülőfalujában ejtette el a világ máig leghíresebb gímszarvasbikáját. Ez volt az első hivatalos világrekorder-trófea, és évtizedekig nem volt nagyobb nála.

Szálka község vadászati jogának 1890-es árverésén a helyi gazdák szövetkeztek az addig ezt szokásjogon bérlő Montenuovo Alfréd herceg főerdésze, Mayer Károly ellen, és a korábbi 30,6 forintos bérösszeget 271 forintra verték fel. Minthogy pedig Mayer megállt 270 forintnál, a területen új társaság alakulhatott – amibe persze az uradalmi erdősz nem nyugodott bele.

1891 szeptemberében Reinspach János vadász egész éjjel az uradalmi erdőhöz közel ásott lesgödrében ült, és kitartóan várakozott. Hajnalban néhány tehén társaságában két bika bukkant fel. Pontosan lőtt, a megcélzott vad helyben maradt. A hatalmas bikát lovas kocsival hozták a faluba, és nagy csodálat övezte. A hír hamar eljutott a főerdészhez is, aki – látván a hatalmas trófeát – elhatározta, hogy némi fájdalomt enyhítő bosszúállás gyanánt megszerzi. Végül 15 Ft-ért vásárolta meg az agancsot. A súlya ekkor kis koponyával

Az 1896-os millenniumi Budapesten rendezett kiállításon nagyérremmel tüntették ki, 1910-ben Bécsben világrekorder-minősítést kapott, és egészen 1937-ig az első helyen állt, bár kétszer is majdnem leszorították a trónról!

ELSŐ AZ ELSŐK KÖZÖTT

A „SZÁLKAI BIKÁ” NYITOTTA A 20. SZÁZADI MAGYAR VILÁGREKORDER BIKÁK SORÁT. A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT SZÁMOS VADGAZDÁLKODÁSI RÉSZÜZEM MŰKÖDÖTT AZ AKKORI URADALMAKBAN. ILYEN VOLT AZ ORMÁNSÁGI DRASKOVICH-URADALOM IS, AHOL A GRÓF DRASKOVICH IVÁNHOZ KÖTHETŐ TUDATOS SELEJTÉZÉS A TENGERENTÚLRA IS ELVITTE A HELYI BIKÁK HÍRÉT. A TÖRTÉNELEM VIHARAI ELLENÉRE AZ „ORMÁNSÁGI BIKÁ” MA IS FOGALOM

mérve 13,65 kg-ot nyomott, s 1896-ig volt Mayeré. Ezt követően – mint a szálkai erdőben egy orvvadász által elejtett bika trófeáját – Montenuovo hercegének adta el.

Az 1896-os millenniumi Budapesten rendezett kiállításon nagyérremmel tüntették ki, 1910-ben Bécsben világrekorder-minősítést kapott, és egészen 1937-ig az első helyen állt, bár kétszer is majdnem leszorították a trónról! Először az 1930-as lipcsei kiállításon, ahol a nála lényegesen gyengébb, a Kelemen-havasokban elejtett bika előzte meg. Ennek oka az akkor közkeletű tévhit volt, hogy vadász lőtte – emiatt törölni akarták a ranglistáról. Ám végül kivizsgálták az esetet, és maradt a világrekorder. A berlini világkiállításon ismét szabálytalanul próbálták a második helyre szorítani. A trónkövetelő trófea ugyanis egy fából faragott szarvasra volt rögzítve, és a tulajdonosa nem engedte leszerelni, így más rendszerben kellett leponozni. Ám a szabályzat egyértelműen fogalmaz: ha egy trófeának valamelyik mérete bármely okból nem vizsgálható, azt nem lehet elbírálni. Végül itt is a szabályok alapján dőlt el a verseny, és a szálkai bika győzött.

A mai nemzetközi pontozási rendszerben 243,90 pontot kapott, s ma a Mezőgazdasági Múzeum állandó vadászati kiállításán tekinthető meg, ugyanahol sok, nagy hírű trófea: a nagy rekordereknek ugyanis csak a másolatát viheti magával az elejtő, az eredeti pedig nemzeti kincsnek a Magyar Állam tulajdonát képezi.

CEAUȘESCU BIKÁJA

A Kárpátok géniusza, a már-már hajtóvadászba hajló üldözésben elfogott és kivégzett román diktátor, Nicolae Ceaușescu is elszánt vadász volt. Az általa később elejtett világrekorder bikát 1977-ben jelentette először az Erdőfelügyelőség a bukaresti vezetőségnek. Ceaușescu akkor éppen Prahovában vadászott, de azonnal úgy döntött, hogy Sovejára jön, és megpróbálja puskavégre kapni az agancsost, de nem sikerült. Egy évvel később se járt szerencséjével, sőt az 1979. esztendőben sem, az pedig, hogy más löje le az állatot, szóba se jöhetett. Beköszöntött 1980, és a szarvas egészségesen élte túl a telet, Ion Măreștean – a helyi vadőr – pedig minden lépését követte. Elérkezett az ősz, és a diktátor munkalátogatásra Bákóba (Bacău) érkezett. Ion és a fia két nap és két éjjel nem hagyta el a lest, csak figyelték a bikát, nehogy valami malőr történjen. Ceaușescu a bika hírére azonnal indult. Mikor megérkezett a leshez, a vadőr mutatta, hogy a bika mélyen alszik. Ceaușescu fél órát várt, hogy a szarvas felébredjen, ám ezután Ion engedélyt kapott a szarvas felébresztésére. Az állat felállt, Ceaușescu pedig lőtt: a találat sikeres volt, a többi már történelem.

FÖLDGÖMB VILÁGLÁTÓ A TREND FM-EN
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR.
A RÁDIÓBAN VENDÉGÜNK A TÉMÁRÓL:
ANCSIN GERGELY

TREND FM 94.2
GAZDASÁGI RÁDIÓ CSOPORT

KORÁBBI MŰSORAINK MEGHALLGATHATÓK:
WWW.TRENDFM.HU

Ceaușescu Sovejára jött, hogy megpróbálja puskavégre kapni az agancsost, de nem sikerült. Egy évvel később se járt szerencséjével, sőt az 1979. esztendőben sem, az pedig, hogy más löje le az állatot, szóba se jöhetett.

EGY ELSŐ ŐZBAK, AMELY SOHASEM GYŐZÖTT

A román államfő nevéhez fűződik még egy történet, ahol a politika jócskán beleszólt a vadgazdálkodásba – elvéve mástól a világrekord-címet. (Egész pontosan meg sem adva azt neki.) 1975-ben Paul Riegel német vendégvadász Jászkiséren kapitális őzbakot zsákmányolt, melyet az előzetes bírálaton 227,55 pontra értékelték. Lett is ebből komoly diplomáciai bonyodalom! Tudniillik az 1978-ban Bukarestben megrendezendő Nemzetközi Vadászati Kiállításon – a rangelsőség miatt – ez lett volna a körbecsodált trófea. Ám megengedhetetlen bűn lett volna második helyre szorítani a házigazda ország vezére által elejtett őzbak agancsát! A kiállítás magyar résztvevő nélküli bírálóbizottsága így 210,72 pontra „lehúzta” a jászsisági bakot. Ám itt még nem áll meg a történet: a világ nagyot fordult, 18 évvel később a Budapesti Naturexpo Nemzetközi Vadászati Kiállításon a trófeát újból elbírálták, és immáron 231,53 pontot ért el. Ám a sors fintora, hogy a jászsiséri bak végül mégsem lett világrekord, mivel időközben, 1983-ban Svédországban egy ennél is erősebb agancsú bakot ejtettek el, de a második hely azóta is megmaradt számára. A világranglistán a hazai bakok szép számmal szerepelnek, az első tízből öt magyarországi! Nem mellesleg a többi vadászható nagyvadunk trófeái terén is van mire büszkének lennünk! A világranglista-első dármszörény hazánkban lőtték a nyírségi gúthi erdőben, 2002-ben. Az első tíz helyezett dármszörényből öt, az első 52-ből 32(!) itthoni. Vaddisznóagyar terén sem állunk rosszul: a világelső szintén hazai: 2003-ban Budakeszin került terítékre.

Megengedhetetlen bűn lett volna második helyre szorítani a házigazda ország vezére által elejtett őzbak agancsát! A kiállítás magyar résztvevő nélküli bírálóbizottsága így 210,72 pontra „lehúzta” a jászsisági bakot.

A „JÁSZKISÉRI BAK”

AZ 1965-ÖS VILÁGREKORD „MARTONVÁSÁRI BAK” ISMERTEBB, DE AZ AZT KÖVETŐ JÁSZKISÉRI SORSA TÖRTÉNELMI SZEMPONTBÓL FELÜLMÚLHATATLAN...

A VILÁGELSŐ „GÚTHI DÁM”

A LEGTÖBB DÁM TOLNA MEGYÉBEN ÉL, DE SZÉP SZÁMMAL AKADNAK MÉG A VELENCEI-HEGYSÉGBEN, A BUDAI HEGYEKBE, A KISKUNSAGBAN ÉS A NYÍRSÉGBEN IS

ELVTÁRSI VADÁSZATOK

A PÁRT- ÉS ÁLLAMI VEZETŐK NEM VETETTÉK MEG (ÉS PERSZE SOKAN MA SEM KERÜLIK) A FÉNYŰZÉST, LAKOMÁKAT ÉS VADÁSZATOT. BÁR KÁDÁR JÁNOS CSAK A LEGTÖBBINAK HÓDOLT, DE KÖZBEN A KOR BARÁTI VILÁGÁNAK SZINTE MINDEN VEZETŐJE VADÁSZOTT HAZÁNKBAN: LEONYID BREZSNJEV MAGÁTÓL ÉRTETŐDŐEN, DE MÉG FIDEL CASTRO IS

NÉMETH KÁROLY NEM JÁRT SZERENCSEVEL

Kádárt kimondottan visszafogott és szerény vadásznak írták le, aki kimaradt a magyar vadászattörténet fekete foltját jelentő, botrányos elvtársi vadászatokból...

A különleges bikát először 1979-ben látták az Újvárfalvai Vadásztársaság területén, később hullott agancsait szerencsésen megtalálták a vadőrök – a jobb oldali elképesztő tömeget képviselt: 7,2 kg-ot nyomott a mérlegen! Ment a hír a megyei pártbizottságra, végül az MSZMP KB illetékeseihez. A hatalmas bikát természetesen Kádár Jánosnak ajánlották fel, ő azonban továbbadta a lehetőséget helyettesének, Németh Károlynak, aki azt nagy tisztelettel elfogadta, és élni is kívánt a lehetőséggel. Kádárt egyébként kimondottan visszafogott és szerény vadásznak írták le, aki kimaradt a magyar vadászattörténet fekete foltját jelentő, botrányos elvtársi vadászatokból (Pap János belügyminiszter, Veszprém megyei párttitkár vagy Czinege Lajos honvédelmi miniszter neve által „fémjelezve”...).

Az 1980-as idényben lezárták a környéket, még rendőröket és a Munkásőrséget is bevetették a siker érdekében, ám a ravasz bikának sikerült meglógnia. Az új év új reményekkel kecsegtette Németh elvtársat is, ahogy a vadászati idényben tiszteletét tette a somogyi erdőrézben, de csak nem sikerült puszkavégre kapni az öreg bikát. Eközben a szomszédos Gyótai Vadásztársaság vadászházában négy nyugatnémet vadász várta a szerencsését, és lőn – Werner Petznik építész mérnök hatalmas bikát ejtett! A trófeakészítéskor döbbenet állt az eredmény láttán: a mérleg nyelve 16 kilogramm felett állt meg! Sápadtak az arcok, hisz pontosan tudták, ez bizony a párttitkár elvtársnak szánt bika. Óriási botrány kerekedett, Németh Károly tombolt és fenyegetőzött, hogy itt bizony fejek fognak hullni, sőt, magát a vadásztársaságot is fel akarta oszlatni. A vihart maga Kádár elvtárs csitította el, mondván, annyi baj legyen, legalább öregbíti a magyar bikák jó hírét a tőkés Nyugaton is (kőkemény valutáért).

AZ ELEJTÉS HELYE

AZ EMLÉKKŐ OTT ÁLL, AHOZ A VILÁGREKORD „GYÓTAI BIKÁT” LELŐTTÉK. A HÁTTERBŐL SZARVASTEHENEK NÉZIK A HÍRES HELYSZÍNT

A DÖGÖN TALÁLT...

A szálkai bikához mérhető hírű hazai bika a „Karapancsai Világrekorder”. Elejtőjének Bleier József helyi fővadász tartják, de sokakban gyanút keltő, hogy egy ekkora bikát nem valamely pártfunkcionárius vagy valutában fizető nyugati vendég kap puszkavégre, hanem – s erre oly büszkén hivatkozott Kádár János is – egy rangban alul, de szaktudásában, tapasztaltságában messze a legmagasabban álló szakember.

A KARAPANCSAI NAGYKASTÉLY ÉS A HÍRNEVES BIKA

A KÖRNYÉK ÁRTÉRI ERDEI A TÖRÖK KIŰZÉSE UTÁN SAVOYAI JENŐ HERCEG BIRTOKAI LETTEK. A KISKASTÉLY 1865-BEN, A NAGY 1910-BEN ÉPÜLT. MINDEN ÉRTELEMBEN CSÁSZÁRI VADÁSZTERÜLET VOLT: ITT VADÁSZTOTT EGYKOR FERENC JÓZSEF ÉS II. VILMOS NÉMET CSÁSZÁR IS. A KIVÁLÓ TEREPRE MA IS SOK KÜLFÖLDI VADÁSZ ÉRKEZIK

... gyanút keltő, hogy egy ekkora bikát nem valamely pártfunkcionárius vagy valutában fizető nyugati vendég kap puszkavégre, hanem egy rangban alul, de szaktudásában, tapasztaltságában messze a legmagasabban álló szakember.

KÉTES HÍRNÉV ►

A GROTESZK FORMA ÉS A RENDKÍVÜLI ÁGSZÁM LÁTTÁN MINDEN SZAKÉRTŐ FELSZISSZEN. A LEBUKÁS 2005-BEN BORÍTÉKOLHATÓ VOLT. NAGY KÉRDÉS, HOGY KI KAP KEDVET EGY VADASKERTBEN TENYÉSZETT BIKA LEVADÁSÁHOZ...?

MERRE TOVÁBB?

A HÍRNEVET FENNTARTÓ VADGAZDÁLKODÁSHOZ ELENGEDHETETLEN A HAZAI GIMBIKAÁLLOMÁNY FIATALODÁSÁNAK MÉRSEKLÉSE ÉS A MAI, MEGKÉRDŐJELEZHETŐ EREDMÉNYEKET ADÓ ÁLLOMÁNYBECSLÉS PONTOSABBÁ TÉTELE

FOTÓ: DIMÉNY ANDRÁS/KÉPSZERKESZTŐSÉG

A TÖRÖLT VILÁGELSŐ

2005-ben óriási vihart kavart egy Bulgáriában elejtett hatalmas, világrekorder bika esete. Valami büzlött körülötte, mivel a szakavatott szemnek első pillantásra szinte groteszknak tűnik az óriás agancsrendszer. És a lufi nem sokkal később ki is pukkadt...

Még egy fél évvel korábban egy rendszeresen hazánkba látogató osztrák vadász viccelődve lökött magyar vendéglátója orra alá egy fotót, melyen egy kerítés mögött, emberek társágában békésen falatozó, hatalmas agancsú bika látható. Majd viccesen hozzátette a láthatóan kerti bika mellé kommentárként, hogy: „Látod-látod, nálunk ilyen óriások vannak!” A fotó bekerült egy papírhalom aljára. Jött az ősz, és érkezik a világrekorder-hír, a képeken az elképesztő méretű agancssal. Formája ismerős, kotorászás az elsüllyesztett fénykép után, az egyezés világos. A turpisság kiderült: a bikát kamionnal szállították Ausztriából Bulgáriába, az elejtés helyére, hogy ott jó pénzért egy nyugati vendégvadász lelője... A világrekordernek ítélt gím-szarvastrófeát megfosztották címétől, törölték a világranglistáról.

Mindenesetre az eset rávilágított, hogy a tenyésztett bikák (és egyéb vadak) nyújtotta vadászdicsovéget és -munkát végérvényesen külön kell választani a szabad területen végzett vadgazdálkodástól. Azon persze elmélázhatunk, hogy korunkban voltaképp mi is számít szabad területnek...

A turpisság kiderült: a bikát kamionnal szállították Ausztriából Bulgáriába, az elejtés helyére, hogy ott jó pénzért egy nyugati vendégvadász lelője...

ANGSIN GERGELY
TERÜLET- ÉS TELEPÜLÉS-
FEJLESZTŐ GEOGRÁFUS.
DIPLOMÁJÁT AZ ELTE-N
SZEREZTE

